УДК 727.012

МУЛЬТИФУНКЦІОНАЛЬНІСТЬ АРХІТЕКТУРНО-ПЛАНУВАЛЬНИХ РІШЕНЬ СУЧАСНИХ АРТ-ЦЕНТРІВ (БІБЛІОТЕК)

Гарбуз А. С[1]., студ., **Подолинний С. І.[2].**, ст. викл.
ННІ «Придніпровська державна академія будівництва та архітектури»
Українського державного університету науки і технологій
[1] 20049arc.harbuz@365.pdaba.edu.ua, [2] podolynnyi.serhii@pdaba.edu.ua

Постановка проблеми. Сучасні бібліотеки трансформуються із традиційних сховищ знань у динамічні простори для взаємодії, творчості та спільної діяльності. Така еволюція вимагає переосмислення архітектурно-планувальних рішень, здатних адаптуватися до різних функцій: від читальних залів до виставкових просторів, лекційних аудиторій та коворкінгів. Виникає проблема пошуку універсальних, але водночас гнучких архітектурних підходів, які відповідають викликам часу та потребам користувачів.

Мета дослідження. Виявлення ефективних архітектурно-планувальних стратегій, що забезпечують мультифункціональність простору сучасних арт-центрів (бібліотек) , а також аналіз і систематизація прикладів та успішної реалізації таких рішень у світовій практиці.

Результати дослідження.

1. Сучасний арт-центр (бібліотека) − це культурний хаб, який поєднує функції освіти, дозвілля, виставкової та соціальної активності.
2. Бібліотека виступає не лише книгосховищем, а й багаторівневим культурним простором, де відбувається комунікація між читачем, бібліотекарем і книгою.
3. Гнучкість архітектурно-планувальних рішень досягається завдяки відкритим зонам, мобільним перегородкам, багатофункціональним меблям і трансформованим просторам.
4. Успішні приклади (Oodi в Гельсінкі, Dokk1 в Орхусі) демонструють інтеграцію арт-центрів(бібліотек) у міське середовище та адаптацію до потреб громади.
5. Електронні бібліотеки стають новою моделлю, яка поєднує традиційні носії з цифровими ресурсами, відповідає на індивідуальні запити та культурні трансформації.
6. У масмедійну епоху важливо зберігати баланс між споживанням швидкої інформації та глибоким, осмисленим читанням. Архітектурне середовище має цьому сприяти.
7. Сучасне читання набуває прагматичного та релаксаційного характеру. Відповідно, бібліотека має включати зони для спокійного читання, саморозвитку та неформального відпочинку.
8. Архітектурні рішення мають враховувати принципи інклюзивності, сталого розвитку та адаптивності до змінних суспільних потреб.
9. Арт-центр(Бібліотека) − це також місце збереження і трансляції колективної пам’яті, культурного спадку та ідентичності суспільства.
10. Класифікація книг у бібліотеці − це спосіб репрезентації знання і культури в конкретний історичний період. Архітектурне планування повинно відображати цю логіку через просторову і візуальну навігацію.
11. Мультифункціональність бібліотек включає можливість проведення лекцій, виставок, кінопоказів, клубів за інтересами − і все це має бути передбачено ще на етапі архітектурного проектування.

Висновок. Зміст функціональної програми сучасних бібліотек став трансформуватись під впливом швидких змін соціально-економічних умов діяльності. Цим закладам стали давати інші назви, як наприклад − Арт-центр. Але тяжіння до традиційного найменування − стійке і послідовне. Це пояснюється тим, що змістовним ядром діяльності залишається безпосередня «робота» з друкованим на папері текстом, малюнком тощо.

Мультифункціональність − це те, що об’єднує та доповнює результат спілкування людини з різними формами збереженої інформації. Надає можливість як прискорення, так і уповільнення процесу отримання інформації необхідного рівня глибини.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Laine K. Oodi Helsinki Central Library : a new generation of public libraries. Helsinki, 2019. [Електронний ресурс]. URL: https://www.oodihelsinki.fi/en/

2. Jochumsen A., Skot-Hansen H., Rasmussen C. The Four Spaces : a New Model for the Public Library. *New Library World.* 2012. Vol. 113 (11/12). Pp. 586–597.

3. Mattern S. Library as Infrastructure. *Places Journal*. June 2014. [Електронний ресурс]. URL: https://placesjournal.org/article/library-as-infrastructure/

4. Dokk1 – Aarhus Public Libraries. [Електронний ресурс]. URL: https://www.aakb.dk/dokk1

5. Edwards J. B., Robinson L., Ungerer R. A. Transforming Library Service Through Information Commons : Case Studies for the Digital Age. Oxford : Chandos Publishing, 2013. 220 p.